

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

ЛКС Центр

Видавництво ТОВ «ЛКС-центр»

Ефективна економіка № 5, 2017

УДК 338.2

О. П. Романко,

к. е. н., доцент кафедри теорії економіки та управління

Івано – Франківського національного технічного університету нафти і газу, м. Івано- Франківськ

УПРАВЛІНСЬКА ІНФРАСТРУКТУРА РЕГІОНУ ІННОВАЦІЙНО – ІНВЕСТИЦІЙНОГО ОРІЄНТУВАННЯ

О. P. Romanko,

Ph.D., assistant professor of theory of economics and management,

Ivano - Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk

THE MANAGEMENT INFRASTRUCTURE OF THE REGION INNOVATIVE - INVESTMENT ORIENTATION

В даній статті запропоновано та охарактеризовано сутність категорії «управлінська інфраструктура регіону». Розглянуті основні суб'єкти впливу на ефективне функціонування регіональної управлінської інфраструктури за умови закінчення реформи децентралізації в Україні. Проаналізовані ключові недоліки сучасної інноваційної та інвестиційної інфраструктури регіону. Визначено взаємозв'язок та взаємовплив регіональної управлінської інфраструктури з інноваційної та інвестиційної інфраструктури регіону. Розглянуто доцільність побудови в регіоні інноваційно – інвестиційної інфраструктури та сформовані основні її пріоритетні напрями розвитку. Зазначено, що активна інноваційно – інвестиційна діяльність регіону є основним чинником підвищення конкурентоспроможності регіону та ознака існування ефективної управлінської регіональної інфраструктури. Виділено основні рушійні умови та механізми активізації інноваційно – інвестиційної діяльності на регіональному рівні.

This paper proposes and describes the essence of the category of "administrative infrastructure of the region." The main subjects of the impact on the effective functioning of the regional management infrastructure provided end decentralization reform in Ukraine. Analyzed the key shortcomings of modern innovation and investment infrastructure in the region. Correlation and mutual influence of regional management infrastructure of innovation and investment infrastructure in the region. We consider the expediency of building regional innovation - investment infrastructure and formed pryoritetni its main lines of development. It is noted that an active innovative - investment activity in the region is a major factor in improving the competitiveness of the region and a sign of the existence fektyvnoyi management of regional infrastructure. The main driving conditions and the mechanism of activation of innovative - investment at regional level.

Ключові слова: управлінська інфраструктура регіону, інноваційно – інвестиційна інфраструктура регіону, активізація інноваційно – інвестиційної діяльності регіону,

конкурентоспроможність регіону.

Keywords: *administrative infrastructure of the region, innovative - investment infrastructure in the region, the promotion of innovative - investment activity in the region, the region's competitiveness.*

Постановка проблеми. Світовий досвід переконав, що інноваційна діяльність регіону в поєднанні з інвестиційною діяльністю перетворюється в найбільший фактор розвитку суспільства, рівень, напрям розвитку якого визначає зміст трансформації соціально – економічної побудови регіону та створює засади його сталого розвитку. Інвестиційно – інноваційна діяльність регіону виступає як складна цілісна система взаємодоповнюючих суб'єктів господарювання, що діють в рамках економічно – правових норм в економічно егоїстичних особистих інтересах. Важливою провідною та об'єднуючою ланкою такої системи слід вважати управлінську інфраструктуру регіону, яка визначає особливості реалізації інвестиційно – інноваційної діяльності, рівень її активності, напрям розвитку, швидкість просування реалізації діяльності, масштаб проектів, формує соціальне орієнтування та впливає на рівень ризику при реалізації таких проектів.

Аналіз останніх досліджень. Економічні дослідження інноваційної та інвестиційної інфраструктури регіону піднімалися у працях Р. Кантільона, Д. Стюарта, А. Сміта, Й. Тюнена, В. Лаунхардта, М. Вебера, В. Кристаллера, А. Леша, К. Ізарда, які визначили умови функціонування та перспективи розвитку. Значним є внесок у закордонних вчених Ф. Перру, П. Потье, Ж. Будвілля, Х.Р. Ласуена, спрямованих на пошуки механізмів самофінансування інноваційно – інвестиційної інфраструктури.

Постановка завдання. Ціль статті розкрити сутність та характеристику економічної категорії, такої як «управлінська інфраструктура регіону». Також виявити взаємозв'язок та спільні риси між інноваційною та інвестиційною інфраструктурою в регіоні. Визначити роль підвищення конкурентоспроможності регіону за рахунок активізації інноваційно – інвестиційної регіональної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управлінська інфраструктура це система організацій і установ та їх підрозділів, що забезпечують процес управління. Вона залежить від рівня управління і включає різні інститути (академії), консультаційні фірми, школи бізнесу, центри з проблем управління, асоціації підприємців та інші структури. Ці організації забезпечують сферу управління кадрами, науковими і практичними розробками, освоєнням нових форм і методів управління [1].

Для успішної діяльності управлінської інфраструктури регіону який має в пріоритеті інвестиційно – інноваційний шлях розвитку необхідно запустити механізми розвитку інноваційної та інвестиційної інфраструктури та створити умови перехресного взаємодоповнюючого розвитку. Ділової активності інвестиційно – інноваційної діяльності є результатом ефективної взаємодії всіх учасників управлінської інфраструктури при необхідному обсязі втручання органів влади. Вказані інфраструктури необхідно розглядати окремо у випадку ліквідації негативних факторів, які гальмують розвиток чи ставлять під загрозу нормальне регіональне функціонування. Проблеми розвитку інвестиційної та інноваційної інфраструктури є загальнодержавні та індивідуальні (в територіальному та галузевому аспекти). Розвиток цих інфраструктур має спільні дотичні причини – наслідкового взаєморозвитку, що характеризують до вагому новітню конкурентну перевагу регіону. Згідно цього твердження можна розглядати два способи розвитку інвестиційно – інноваційної інфраструктури: збереження індивідуального підходу до розвитку інфраструктур або розвиток спільних підсистем інфраструктури для подальшого взаєморозвитку.

Основні завдання та заходи програми уряду щодо розвитку інноваційної та інвестиційної інфраструктури на регіональному рівні спрямовані на :

- утворення бізнес-парків, технологічних інкубаторів, фондів підтримки інноваційного розвитку;
- підприємництва за участю регіональних центрів інноваційного розвитку;
- утворення в регіонах комунальних спеціалізованих небанківських інноваційних фінансово-кредитних установ створення венчурних фондів інвестування інноваційної діяльності;
- створено Державне агентство України з управління національними проектами, основними завданнями якого є реалізація стратегічно важливих проектів, що забезпечують технологічне оновлення та розвиток базових галузей реального сектору економіки України;

Недоліком в функціонуванні та розвитку сучасної інноваційної інфраструктури регіону є : безсистемність та непослідовність в формуванні на державному рівні; недостатньо нормативно – правова підтримка та регулювання діяльності суб'єктів; відсутність державної системної підтримки розвитку на регіональному рівні; низький рівень фінансування на всіх життєвих етапах інноваційної діяльності; відсутність обліку та гласності бази з закінченими проектами інноваційного змісту; відсутність інституційних умов взаємовідносин між учасниками; відсутність адекватного потребам інноваційній економіці реформування освіти; відсутність венчурного капіталовкладення в новації.

Інвестиційна інфраструктура повинна сприяти рівномірному розподілу та зменшенню ризиків інвестування, ефективному використанню інвестиційних ресурсів, спрямуванню їх до пріоритетних інноваційних галузей економіки. Саме вона визначає основну послідовність практичних дій ринкових суб'єктів та всі аспекти удосконалення інвестиційних

процесів, орієнтуючись на просування не тільки окремих проектів, але й на формування відповідного менталітету інвестора, шляхом здійснення інституційних змін в суспільстві. Сукупність інвестиційних інститутів обумовлює, певним чином, характер, динаміку та напрямок інвестицій. Априорі роль державних інститутів у формуванні та подальшому розвитку інфраструктури інвестиційного ринку є визначальною. Так, вітчизняний науковець В. Ф. Мартиненко пише: «інвестиційне середовище слід формувати не на базі ринкового регулювання, стихійної дії випадкових і тимчасових сил, а свідомо прогнозувати розвиток глобалізаційних процесів у світі, планувати та організовувати створення інвестиційної інфраструктури ... на базі превентивних механізмів державного управління» [2].

Інвестиційна інфраструктура відносно інноваційною представлена в більшій кількості сформованими суб'єктами, але їх функціонування неповне, яке вони несуть не відповідає потребам ринку інновацій та спотворює головне призначення інфраструктурних інститутів. Залучення інвестиційного ресурсу для потреб інноваційних високотехнологічних секторів – як правило їх надходження інвестицій в економіку здійснюється без орієнтації їх на впровадження новітніх технологій та науково-дослідних розробок, хоча в програмних документах соціально-економічного розвитку нашої країни задекларовано перехід до інноваційної моделі її розвитку, що потребує значних вкладень. За останні роки основними джерелами фінансування інноваційної діяльності є власні кошти суб'єкта господарювання та кошти іноземного інвестора (за даними 2016 року найбільше надходжень прийшло з Кіпру), а державна підтримка є мінімальна і диспропорційна.

Основними недоліками інвестиційної регіональної інфраструктури є:

- Відсутнє активне функціонування за призначенням венчурних фондів в регіоні;
- Недостатнє фінансування довготривалих інноваційних проектів;
- Відсутнє стартове капіталовкладення в інноваційні підприємства малого та середнього розміру;
- Відсутність в регіоні в інноваційних фондів та діяльності фондів гарантування позик (крім Києва, Харкова, Рівне);
- Виключення фінансування регіональної інфраструктури у створеній в Україні Державної інвестиційної компанії, яка фінансує інноваційні державні та міжрегіональні процеси;

Становлення та подальший розвиток управлінської інфраструктури регіону іде пліч-о-пліч із складними процесами формування інвестиційно - інноваційної інфраструктури як такої, що об'єднує інвестиційну та інноваційну діяльність в єдине ціле з метою спрямування інвестиційного ресурсу на започаткування інноваційних виробництв, створення конкурентоспроможної продукції та впровадження високих технологій. Отже, ми можемо говорити про деяку спільність елементів інвестиційної та інноваційної інфраструктур.

На думку автора, регіональна стратегія підвищення конкурентоспроможності полягає у виборі концепції основних напрямків розвитку інвестиційно – інноваційної діяльності регіоні. На основі прийнятої стратегії розробляється конкретна програма соціально – економічного розвитку регіону з її основною складовою частиною - інвестиційно – інноваційна програмою.

За даними міжнародних аналітичних організацій Україна протягом 2016 року сильно втратила позиції у світовому рейтингу Інвестиційної привабливості 130 місце (- 41 місце) опинившись на одному рівні з такими країнами, як Алжир та Ірак. За результатами Індексу Інновацій Україна піднялася на 8 позицій зайнявши 56 місце поряд з Монголією в порівнянні з попереднім роком. А також покращила свою позицію на один пункт (59 місце) обігнавши Хорватію за показником Конкурентоздатних економік світу. Такий негативний результат економіки в цілому змушує серйозно та скурпульозно зайнятися активізацією інвестиційно – інноваційної діяльності в Україні. Регіональний рівень реалізації таких планів надасть загальний ефект з урахуванням регіональних особливостей та потреб.

На регіональному рівні найважливішим значенням для побудови механізму активізації інвестиційно – інноваційної діяльності розвиток є ринків відповідних ресурсів. Досягнення на новому якісному регіональному рівні відтворення інвестиційно – інноваційних ресурсів і розвиток регіональної інфраструктури – це нові пріоритетні цілі регіонального управління. Конкурентний потенціал регіону становлять інвестиції та інновації під дією ефективного управління. Вони перетворюються на самостійні, повноцінні ринки даних ресурсів. Метою управління конкурентоспроможністю регіонів є використання всього спектру наявних механізмів впливу органами публічної влади на суб'єктів регіону, спонукаючи їх до масового руху за ділову досконалість.

На практиці фінансове забезпечення ПД регулюється Законом України «Про інноваційну діяльність», у якому до компетенції обласних і районних рад віднесено: затвердження регіональних інноваційних програм, визначення коштів бюджету для їх фінансової підтримки, фінансування яких здійснюється через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення), контроль за використанням бюджетних коштів. До компетенції представницьких органів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські ради) віднесено затвердження місцевих інноваційних програм та відповідним чином забезпечення їх реалізації, фінансової підтримки в межах коштів бюджету розвитку; створення комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм за кошти місцевих бюджетів, затвердження їх статутів чи положень про них. Як відомо бюджетних коштів недостатньо для існування інвестиційного регіонального ринку, тому регіону необхідно ставати самостійним суб'єктом економіки та збільшувати прибутковість комунальних фінансово – кредитних установ. Також стає необхідним управлінням регіону визначати прибуткові регіональні напрями, які при регіональній фінансовій підтримці дають прибуток в різні періоди часу. Поступове освоєння капіталовкладень дає поштовх до циклічного руху капіталу та прибутку, що рекапіталізується в нових перспективних регіональних проектах. Це дає змогу активізувати за власними ресурсами фінансовий регіональний ринок. Для цього необхідно реформувати повноваження регіональної влади згідно політики децентралізації і надати місцевим

адміністраціям більшу свободу дій місцевих влад (у встановлених межах).

Це можна отримати використовуючи нові організаційні структури, нові організаційні форми (мережі, кластери), механізми (державно-приватного партнерства, трансферу технологій, венчурного фінансування та ін.), інструменти (організаційної платформи, дорожні карти тощо), зв'язки. Для цього необхідно розробити організаційно – економічний механізм впливу існуючих суб'єктів інвестиційно – інноваційної діяльності розвиток регіонального потенціалу та перетворити його в конкурентний, а також активізувати «сплячих» суб'єктів, здійснити комунікацію між ними для отриманні кінцевого результату – прибутку. Та створити сприятливі умови для збільшення суб'єктів даної діяльності та їх частки вкладу в валовий продукт регіону. Завдання місцевих органів влади: використати організаційно - економічний механізм, сприяти створенню та розвитку усіх складових ефективної інвестиційно - інноваційної інфраструктур, сприяти закінченому типу функціонування всіх суб'єктів інвестиційно – інноваційної діяльності.

Можна запозичити практику зарубіжних країн, а саме країн Балтики в фінансуванні національних венчурних фондів з бюджету країни які мають самостійні регіональні філії з повноваженнями, що до напрямів використання коштів. На нашу думку, перспективним є створення такого регіонального венчурного фонду інвестування інноваційної регіональної діяльності як відкритого акціонерного товариства з державною часткою не менше 25 відсотків статутного капіталу. Він має здійснювати надання капіталу інноваційним підприємствам, діяльність яких є в пріоритетних напрямках розвитку регіону. Підприємства одержують (у вигляді прямих інвестицій при стартовому освоєнні нових поколінь техніки або у вигляді кредитів під низькі відсотки на інноваційні проекти, направлені на модернізацію виробництв та у високотехнологічні сектори промисловості).

Слід зазначити, що управлінська інфраструктура регіону являє собою систему взаємопов'язаних суб'єктів наділених спеціальними повноваженнями та обов'язками: ведення господарства регіону, забезпечення соціально – економічного сталого розвитку, підтримка екологічної безпеки, забезпечення ефективного використання ресурсів регіонів, підвищення конкурентоспроможності. На сьогоднішній день Україна знаходиться в стадії реформування управлінських органів всіх рівнів, відбувається політика децентралізації на користь регіональному управлінні та формує вагомий народний вплив на органи управління. Результативність таких реформ ми зможемо відчути за декілька років.

Регіони почуватимуться значно комфортніше і працюватимуть з більшою ефективністю, як що запрацює державна регіональна політика європейського зразка, підкріплена реформованою системою територіальної організації влади, з чітким розмежуванням повноважень між ланками управління та між державними органами влади і місцевим самоврядуванням. Зокрема, компетенція регіонів має включити питання які сприятимуть активізації інноваційно – інвестиційної діяльності, а саме: формування і розвиток інноваційно – інвестиційної інфраструктури; визначення, розгляд та ухвалення проектів іноземних інвестицій регіонального значення, з наданням для інвестора пільг в межах регіональної компетентності; формування регіональних програм ефективного розроблення, впровадження інноваційної діяльності та реалізацією результатів ноу – хау.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Регіону слід прагнути досягнення рівноваги між економічною ефективністю, соціальною результативністю та екологічними обмеженнями, що висуваються до процесу господарювання. Ефективний комплексний розвиток регіону повинен мати певну науково – методичну основу. Відповідне збалансування дій всіх рівнів органів влади, органів місцевого самоврядування в рамках реалізації організаційно - економічного механізму інноваційно - інвестиційної діяльності повинне забезпечити динамічне зростання її економічної, соціальної та екологічної результативності на регіональному рівні. Розв'язання проблем з розвитку інвестиційної та інноваційної інфраструктури дають змогу стверджувати, що у існуючих дослідженнях ґрунтовно вивчено окремо дані інфраструктури. Поряд з цим практично не розглядається спільні особливості та елементи взаємозалежного розвитку інвестиційно – інноваційної інфраструктури регіону. Одним із таких рішень є активізація інвестиційно – інноваційної діяльності в регіоні як системи методів та механізмів впливу на регіональних суб'єктів господарювання для їх посилення діяльності в створенні та використанні інноваційних процесів та здійснення інвестування в інноваційну діяльність з метою отримання більшого об'єму інноваційного товару та прибутку.

Література.

1. Золотогоров В.Г. Енциклопедичний словник по економіке. - Мінськ, 1997
2. Мартиненко В. Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні: навч. посібник. – К.: НАДУ, 2008. – 300 с.

References.

1. Zolotohorov V. H. (1997), [Dictionary of Economics Economics] Entsyklopedychnyj slovnyk po ekonomike, Mins'k.
2. Martynenko V. F. (2008), Derzhavne upravlinnia investysijnym protsesom v Ukraini [State management of investment process in Ukraine]: navch. Posibnyk, NADU.

Стаття надійшла до редакції 03.05.2017 р.

ТОВ "ДКС Центр"

Вропу